

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS LIGONINĖS PACIENTŲ APKLAUSOS, SIEKIANČIOS ĮVERTINTI TOLERANCIJOS KORUPCIJAI LYGĮ, ATASKAITA

2021 m. gruodžio 31 d.
Plungė

Remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2015 m. sausio 26 d. įsakymo Nr. V-65 „Dėl skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo asmens sveikatos priežiūros įstaigos atsparumo korupcijai indekso nustatymo kriterijų sąrašo 2.5.2. punktu, viešosios įstaigos Plungės rajono savivaldybės ligoninės (toliau – Ligoninės) Antikorupcijos komisija 2021 m. gruodžio mėn. Ligoninėje atliko anoniminę pacientų apklausą, siekiant įvertinti tolerancijos korupcijai lygį.

Pacientams buvo išdalintos anketos, kurias buvo prašoma užpildyti ir įmesti į rakinamą anketų dėžutę. Buvo išdalintos 100 anketų, grąžinta užpildytų – 55 (55%). Toliau bus aptariami anketavimo metu gauti rezultatai.

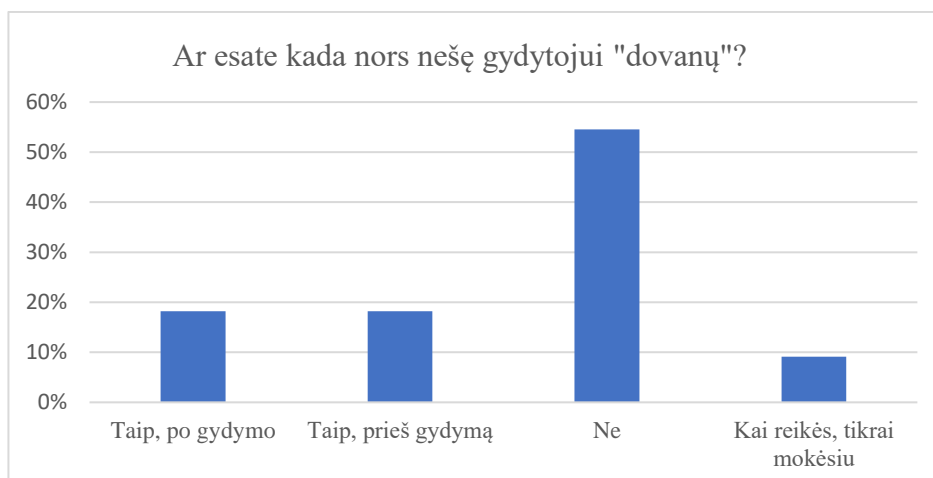
Apklausos anketose naudojamos sąvokos:

Kyšis ar dovana – finansinės ar kitokios naudos siūlymas, davimas, leidimas duoti, prašymas, priėmimas arba gavimas, siekiant paskatinti netinkamą pareigų ar funkcijų vykdymą arba piktnaudžiavimą asmens užimama padėtimi.

Prekyba poveikiu - tai neteisėti veiksmai pasinaudojant savo pareigomis, įgaliojimais ar kita turima įtaka, siekiant paveikti įstaigą, organizaciją, valstybės tarnautoją, darbuotoją ir pan., kad šie teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdydami savo įgaliojimus.

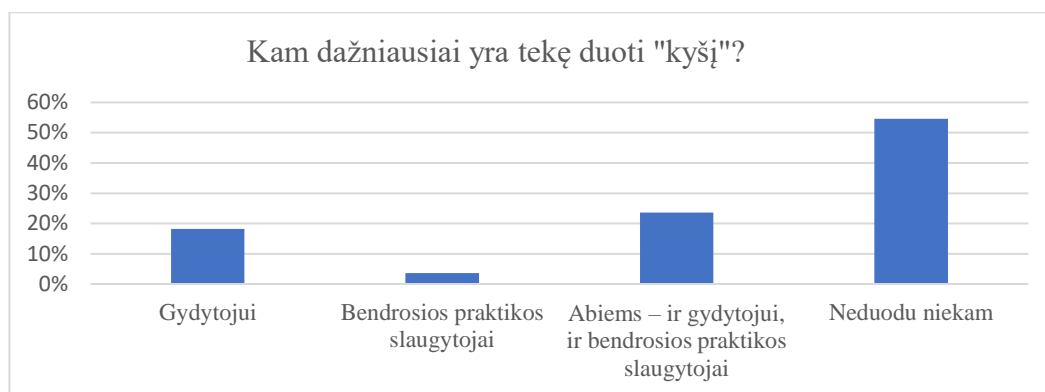
Piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi - tai savo tarnybinės padėties, įstatymais ir kitais teisės aktais, pareiginiiais nuostatais ar kitais įstaigos vidaus teisės aktais suteiktų teisių, pareigų ir įgaliojimų panaudojimas priešingai pareigybės ir Ligoninės interesams, jos veiklos principams, esmei ir turiniui, taip pat suteiktų įgaliojimų viršijimas.

Respondentų paklausėme, ar yra kada nors nešę gydytojui dovanų. Dauguma pacientų atsakė, kad nėra teikę dovanų gydytojui – 54,5 proc. visų apklaustųjų, 18 proc. pacientų pasisakė, kad yra tekę nešti dovanų gydytojui prieš arba po gydymo, o 9 proc. teigia, kad kyšį nešėtų, jei to reiktų.

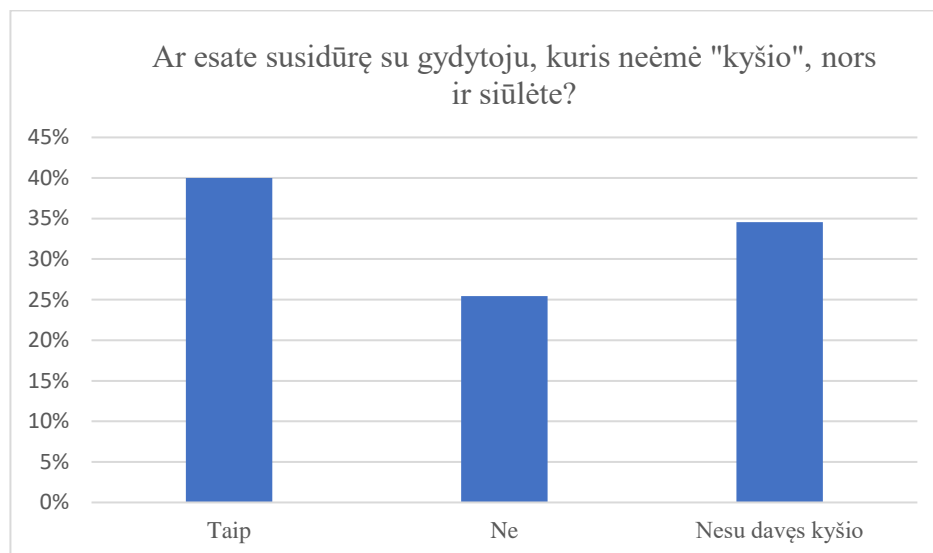

Pacientai paklausti, kam dažniausiai yra tekę duoti kyšį nurodė, kad 23,6 proc. pacientų yra tekę duoti dovanas tiek gydytojui, tiek bendrosios praktikos slaugytojoms, 54,5 proc. – niekada nėra davę kyšio

medicinos darbuotojams, 23,6 proc. dažniausiai kyši yra tekę duoti gydytojui ir tik 3,6 proc. kyši yra davę bendrosios praktikos slaugytojoms.

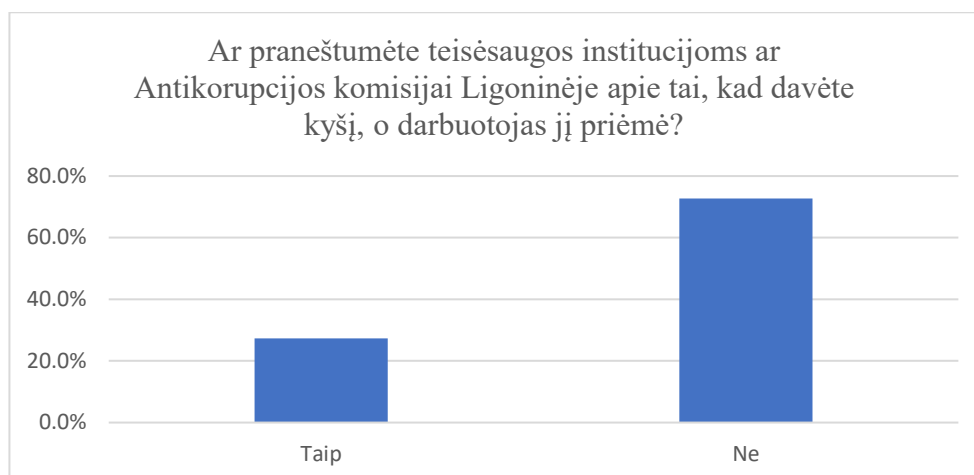
Iš pateiktų apklausos duomenų žemiau, matome, kad 2021 m. Ligoninėje apsilankę pacientai yra susidūrę su gydytoju, kuris neėmė kyšio, nors jam buvo toks siūlomas – 40 proc. visų apklaustųjų. 25,5 proc. pacientų nėra susidūrę su gydytoju, kuris atsisakė jam siūlomo atlygio.

Ligoninėje apsilankusių pacientų buvo klausama, kaip jie patys elgtųsi būdami gydytojais, jei pacientai siūlytų dovanas už suteikiamas paslaugas. Daugiau nei pusė visų apklaustųjų (59,2 proc.) teigia, kad neimtų siūlomos dovanos, 26,5 proc. respondentų tik išskirtiniais atvejais sutiktų su siūloma dovana, 12,2 proc. sutiktų paimti atlygį, o 2 proc. kyši paimtų tik iš farmacijos kompanijų atstovų.

Kadangi didžioji dalis apklaustų respondentų nėra linkę duoti ar imti siūlomą kyšį, tai jie negalėjo įvardinti piniginės dovanos sumos. Po 10,2 proc. visų apklaustųjų medicinos personalui siūlo nuo 20 iki 50 eurų ar atlygį kitomis materialinėmis vertybėmis, o 14,3 proc. pacientų linkę už asmens sveikatos priežiūros paslaugas atsiskaityti nuo 50 iki 150 eurų suma, 4 proc. pacientų nepagailėtų ir didesnio atlygio – nuo 150 iki 500 eurų. Ligoninėje apsilankę pacientai teigia, kad siūlomu atlygiu dažniausiai norintys tik „atsidėkoti“ už malonų medicinos personalo bendravimą vizito metu (20 proc.), „kokybiškesnių“ asmens sveikatos priežiūros paslaugų tikisi 10 proc. respondentų, kiti norintys gydytojams padėkoti pinigine dovana po sėkmingai atliktos operacijos ar atsidėkoti materialinėmis vertybėmis juos skatina tai darantys ir savo patirtimi besidalijantys juos supančios aplinkos žmonės (po 8,1 proc. visų apklaustųjų). Tik maža dalis pacientų, teikdami dovaną gydytojams pinigine ar kita materialine vertybe, siekia greičiau patekti chirurginei

operacijai, siekia, kad jiems būtų išrašyti medikamentai, kurie nepriklauso pagal nustatytą diagnozę ar norintys „atsidėkoti“ už malonų bendravimą – viso apie 6 proc. visų respondentų turi pastarųjų lūkesčių.

Iš aukščiau pateiktų duomenų matyti, kad pacientai, nors ir gan dažnai linkę atsidėkoti medicinos personalui dovanomis, jie nėra linkę apie tai pranešti teisėsaugos institucijoms ar Ligoninės Antikorupcijos komisijos nariams, vadovams – daugiau kaip 72,7 proc. visų respondentų nesiryžtų to daryti. Ligoninės anoniminėje pacientų apklausoje pasiteiravus tokio sprendimo priežasčių, pacientai įvardina, kad tai yra rizikinga, kadangi už šiuos korupcinius veiksmus atsakomybė tenka tiek siūliusiam ar jį davusiam, tiek jį priėmusiam asmeniui. Tokių veiksmų abipusią atsakomybę supranta kiek daugiau nei 69 proc. visų respondentų. Vis dėlto, 16,3 proc. apklaustųjų mano, kad atsakomybė už korupcinius pažeidimus tenka imančiam kyšį Ligoninės darbuotojui, kuris turi būti nešalisku, veikti pagal griežtai nustatytas instrukcijas vadovaujantis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, tuo pačiu išlikti valingu ir sugebėti išlikti nepaperkamu savo darbe. 10,2 proc. mano, kad atsakomybė už korupcinius veiksmus turi priimti duodantis, siūlantis kyšį pacientas, kuris provokuoja jį paimti ir skatina prekybą poveikiu bei piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi. Tik 6 proc. respondentų mano, kad tokiu atveju nėra kaltas nei pacientas, nei medicinos darbuotojas, kadangi šis „papildomas“ atlygis už suteiktas gydymo paslaugas yra „normalus“.

Pasiteiravus Ligoninės pacientų, ar jie žino, kur reiktų kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį Ligoninėje, beveik pusė jų (53 proc.) nurodė, kad praneštų apie tai anoniminiu pranešimu, 15 proc. – Specialiųjų tyrimų tarnybai pasitikėjimo telefonu ar elektroniniu paštu, 11 proc. pacientų apie korupcinį pažeidimą praneštų Ligoninės direktoriui, o 18 proc. kreiptųsi į Ligoninės Antikorupcijos komisijos narius.

IŠVADOS

1. 45,5 proc. visų apklaustų Ligoninės pacientų yra nešę „dovanų“ gydytojui prieš ar po gydymo ar būtų linkę tai daryti ateityje, jei būtų poreikis dovanai teikti.
2. 45,5 proc. visų apklaustų Ligoninės pacientų yra nešę „dovanų“ medicinos darbuotojams – tiek gydytojui, tiek bendrosios praktikos slaugytojai.
3. 51 proc. Ligoninės pacientų „atsidėkodami“ medicinos darbuotojams turi lūkesčių, kad jiems būtų suteiktos „kokybiškesnės“ asmens sveikatos priežiūros paslaugos, greičiau atlikta chirurginė operacija ar siekia padėkoti gydytojams už malonų bendravimą bei po gydymo.
4. Nors ir suvokdami, kad padėka medicinos darbuotojui pinigine ar kita materialine vertybe yra korupcinis pažeidimas už kurį atsakomybė tenka abiem šalim (69,4 proc.), tik 27,3 proc. visų apklaustų apie šį pažeidimą ryžtųsi pranešti teisėsaugos institucijoms arba Ligoninės Antikorupcijos komisijos nariams ar už korupcijos prevenciją Ligoninėje atsakingam asmeniui.

5. 53 proc. Ligoninės pacientų apie korupcinio pobūdžio pažeidimą rinktusi pranešti anoniminiu pranešimu, 34,6 proc. pacientų apie tai informuotų Ligoninės Antikorupcijos komisijos narį ar direktorių ir tik 16,3 proc. pranešimą pateiktą Specialiųjų tyrimų tarnybos pasitikėjimo telefonu ar elektroniniu paštu.

REKOMENDACIJOS:

1. Atsižvelgiant į apklausos rezultatus, būtų tikslinga manyti, kad Ligoninėje besilankantys pacientai suvokdami atsakomybę dėl padarytų korupcinių veikslių, tenkančių tiek kyši duodančiam, tiek priimančiam asmeniui, bet puoselėjantys lūkesčių dėl geresnės kokybės ar greičiau pasiekiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, vis dar yra linkę atsidėkoti medicinos darbuotojams pinigine ar kita materialine vertybe. Tas skatina intensyviau komunikuoti Ligoninės kaip nešališkos, skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos veiklos siektinumą, tikėtiną ar esamų korupcijos atvejų viešinimą. Būtinai didesnis visuomenės švietimas apie korupcijos prevencijos svarbą sveikatos apsaugos sistemoje bei jos daromą žalą.

2. Turint omenyje, kad nemaža dalis pacientų ryžtusi pranešti apie korupcijos atvejį Ligoninėje anoniminiu pranešimu naudinga būtų aiškintis, identifikuoti sustabdančius nuo pranešimo apie pasitaikančius korupcijos atvejus motyvus bei personalą labiau edukuoti apie korupcijos problematiką sveikatos apsaugos sistemoje. Sudaryti prielankesnes sąlygas anonimiam pranešimui pateikti, didinti informacijos sklaidą apie pranešimo pateikimo būdus ir galimybes „atsidėkoti“ medicinos personalui kitais būdais, kaip labdara ar parama asmens sveikatos priežiūros įstaigoms.

*Anoniminę pacientų apklausą atliko ir ataskaitą parengė:
viešosios įstaigos Plungės rajono savivaldybės ligoninės Antikorupcijos komisija*